

Diss. A 226

Felavatási értekezés.

Alkalmazott felavatások

Írta:

Látközy Pál

Est. 1904 márcz. 3.

10-96-1903-4. II.

JKS2

Birálatra kiválasztott.

Alkoholizmusok és

Ugyas Dr. Václav János ny. r. tanár úr.
Kecskemét, 1904 márcz. 3.

Dr. Török
e. i. doktornak

Elfogatva
Török
Václav

222 A

Nehéany szó az őstermelésről sa-
müiparról szó e tekintetben
Magyarorszáig és Ausztria kö-
zötti különbségekről szólok
olhourol.

Felavatási értékesítés.
Államtuutori felavatások
Írta:

Sárközy Pál
jegyzőgondó.

Ed. 1904. márc. 3.

10-96-1901-4. II

Diss. A 226

[Faint, mirrored handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

[Faint, mirrored handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

[Faint, mirrored handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

- 4 -

Bevezetés

A kötetben szereplő művek

Törvényművek:

Dr. Pástor Gyula: Nemzetgazdaságról tekintettel az
államháztartásra és hazai viszonyainkra

" " " : Az osztrák-magyar monarchia statisztikája

Dr. Földes Béla: Társadalmi gazdaságról.

Corey Henrik: Társadalmi tudomány

Bevezetés.

A létfontosságos eszközöknek megsemmisítésére irányuló küzdelem az emberre nézve képtelentől fogva súlyos gondokat és erős munkát képezett.

A műveltség alacsony fokán, amilyen az igéizereteknél, a természet pedig bőségszerűbb volt, mint manapra, szintén kevés volt a küzdelem, mert az anyagi javak megszerzésére sokkal kevesebb és tökéletlenebb eszköz állott az ember rendelkezésére, mint ma.

Ezen időben az ember egész
életét, annak minden i-
smeretét a küzdelem foglalta
le, dacára annak, hogy
- mint említettem - az é-
letigények sokkal cseké-
lyebbek voltak s. a. termé-
szet pedig jobban ellátta
az embert tudományai-
val, mint most. Ennek
oka pedig az volt, hogy
a jószág megismerésére
sokkal keverebb és töké-
letlenebb eszköz volt,
mint most. Az ember-
iség tehát arra töre-
kezett, hogy ezen eszkö-
zöket szaporítsa és tö-

kelelesére. Így jöttek létre
lamanent a jobb szernó-
mor, a tökéletesebb esz-
közök, majd a kezeletle-
ges gépek révén a fej-
lődés és tökéletesedés
hosszu és sok ideig tartó
lavinázolása után előál-
lott a mai állapot.

Mintán azonban az
életigények is folytono-
san fokozódtak, mind-
untalan újabb és újabb
szükségletek merültek fel,
amelyek-leginkább a
szervezetek általános
felfogóivára, nyomon-
ra fejtán-olva kell

Kielégítendő voltok :
az ember közelmé-
nég fokozódott s el-
mondhatjuk, hogy
napjainkban, ha
nem is több munká-
val, de mindezenet-
re sokkal nagyobb gond-
tal elégítjük ki szik-
szleteinket, mint a
régikorban elődeink.
A különféle tevélmé-
nyek következtében te-
hőt a forgalmi élet v-
árván áringyókat öltött.

A forgalmi élet e nagy-
aranyu fejlődöttége
azonban egy másik igen

fontos eredményt is okozott. Nagy eltérést eredményezett ugyanis az egyes magvinyagok olajmennyisége viszonyi helyzetében éppenúgy, mint az egyes nemzetségek anyagi helyzetében.

A nemzetségek anyagi helyzetében levő eme nagy eltérések igen különféle okokra vezethetők vissza, mert amint az egyes emberek helyzete, állapota nem egyetlenné egy oknak következménye, még sokkal inkább mondhatjuk azt a nemzetségről, hol

a legkülönbözőbb okoknál
egész wrozata, a politi-
kai, főisméleti és egye-
ni viszonyoknál egész
léinczolata jötszött re-
pet e különbség léte-
mülésénél. -

Észt hiszem, hogy azon
szoros viszonyait fogva,
melyben mi Ausztriá-
val állunk, nem lesz
érvetelen és nem vég-
zek teljesem hibávaló
munkát, ha megkise-
relem e két állam köz-
gazdasági viszonyai-
ban mutatkozó különbsé-
gek és azok okainak

legalszöbb föbb vonóirai-
ban, leíryezesebb rész-
ben való leíróiróit.

Kitűzött czélomhoz képest
tehóit szólamifogó elő sor-
ban azon külömbreget-
ről is okairól, amellyek az
örtemelés egyes neméinél
fennvillannak s azóin az
egyes iporóigakról mutat-
kozó külömbregetről s e kü-
lömbregett okairól. felhasz-
nólván a szél által ino-
kolt mérvben a statisti-
ka adóiróit is.

I. Az őstermelés nemében ma-
tatható különbségek nálunk
és Ausztriában szökö okai.

1. Az őstermelés és annak ne-
mei állatvilágban.

Őstermelés alatt a termelés a-
zon nemét értjük, mely az
állat-növény- és ásvány-
világ adományainak
megszerezésére, vagy azok
mesteréges reprodukciójá-
ra irányul.

Az őstermelés, mint már
neve is mutatja, az ember
legrégibbi foglalkozása,
mely azonban minden
időben jelentős, mert a-
zon anyagot, melyeket
nyújt, annak előadására,

hogy rendelkezint eaz további
fel, illetőleg öitoldozzás u-
sine használható, a lét-
fennmaradás szempontjából
nélkülözhetetlenek. Való-
ban elmondható, hogy
egy-egy nemzet anyagi
léteinek erősebb és biztonságos
alapja nincs, mint az ös-
sermeles, nemcsak azért,
mert az ez úton nyert a-
nyagok nélkülözhetelle-
nek, hanem másrészt a-
zért is, mert ezen anyagok
műipari tevékenység útján
nem is állíthatók elő. - A-
zomban emek alapjaira na-
nem bír azon nagy jelen-

söréggel, illetőleg a né-
külözhetetlenség visz-
onyával, mint hajdan,
mikor a forgalmi élet
fejlettsége már egyes
nemzetek között törő-
dőn folytán minden
nemzet önönmagára
volt utalva minden
gyűlöletének kiele-
gítésénél. Jó példát
nyújtott volna az o-
kinsetben Anglia, mely
az östermelet által nyúj-
tott nemzeti anyagot le-
kinsetében seljesen a
külföldre van utalva
s mégis viszonyabb

szükségletei bővebb s ol-
csóbb feleletet nyerne,
mint amilyen annaga
felelte ezen szükséglo-
sít raját termelésre utján.

Az östermeleimer több
nemét szokás megkülön-
böztesni u. m. a) vadolat,
b) halvizat, c) a mezőgaz-
daság, melynek aligai: α)
a földművelés β) állattartás-
helyhez kötött állattenyés-
tés és γ) szőlőművelés.
d) végül mintegy az öster-
melei ei ipar közötti öst-
menet nyomait tekintik
a bányászatot.

Iskacs azt mondja, hogy

az östermeles egyes nemei
az inmént felhozott sor-
rendben fejlődtek s
képezték minden nem-
zetnél a nemzetgazda-
ság fő bevételi forrásait.
Ezen állítás igazában
ily mérvű nem állja
ki a birtalatot, mert az
östermeles egyes ne-
mei némely népnél
eggyelkezőbbé nem
voltak jelentősebb, míg
viszont más nemek a
felhozott sorrend ellené-
re fejlődtek ki nagyobb
korú s leghalmozottan-
ságilag jelentősebbek.

Hebesebb talán ha azt
mondjuk, hogy az öster-
melei nemcsak nemcsak
alacsony műveltség mel-
lett, más nemcsak ellenben
a fejlődési magas fokán
is fontos alkatrészt ke-
pezte a nemzeti jövede-
lemnek, illetőleg azon
forrásoknak, amelyekből
a nemzeti jövedelem ered.

Az östermelei is részben
ezen nagy vonásokban adott
általános jellemzése után
ittérlek, az östermelei egyes ne-
meinek vizsgálatára felin-
tetek a világhoz és Ausztriá-
hoz hasonló különbségekre.

2. A vándorlásról.

A vándorlásról egy östermeles legkegyetlenebb néme s mint a népek története s hágyomvinyai mutatják minden népnél a termelés kezdete. Igaz nagy területet igényel s ha eszközei tökéletlenek, nagy földrajzi mellett is csak nagyon csekély egy eredménye. - A művelődési haladásával gazdasági jelenlétére folytatólagos csökkenés habár még magas műveltség mellett is a nemzetgazdasági fejlődésnek kell tekinteni,

mégis a vaddiszfot, mint
a nemzetgazdasági forrása
a nemzetgazdasági más
forrásokhoz viszonyítva
másként kellene aláren-
delt szerepet játszani, melyre
mögötte maradt nem-
csak a műiparral, de
az östermelés többi nemei-
vel is. - Ez különben ter-
mészetes következménye
a művelődés folytatán be-
álló népzsorvadásnak.
Mert a lakosság elzaporod-
ása a rogzadozó vadakat
invédelmi szempontból
is kártja, a nem rogzado-
zó, értékes vadakat ge-

dig oly nagy mértékben has-
ználja fel hítközlőseire,
hogy azok is jelentő-
sen megcsökken.

Emel fölém a termé-
nyes következmény az
volna, hogy mivel mi-
velőbb, valamely nép
műveltebb volna
vadainak is nagyobb szig-
anyságát jelentéktelenebb
vadainak, mint nemzet-
gazdálkodási forrás. - A ra-
gadózó vadakra vonat-
kozólag a következtetés
megvillja a helyét, de a
gazdálkodási értéke-
rithető más vadakra

vezve nem, mert a mű-
veltség magasabb fokú
felismerésű és így való-
sán gazdasági jelentő-
ségű és vilámbírálatom
maga is gondoskodik a
valószínűleg fenntartá-
sáról. Ellenpéldául az a
művelt állományokba min-
denütt felalmozott van-
nak a hasznos valóakra
vezve megvilágítva.

És illett a valódiakat út-
jain nyert gazdasági ja-
vok értéke a nem nyert gaz-
dasági sejtéből forrásaiból
nyert javak értékéhez vi-
gonyítva, mint általában

a kultúrállamokban, melyeket monolithe. et statika vagy művelés révén ként nyert javar értéket egy millió négyszözezer korona-ra becsüli, mely érték Európa többi államainak igényű bevételeit tekintve elenyésző értékű, de Ausztriával szemben elenyésző vagy, amennyiben ott körülből egy millió 2-3 száz ezer koronát tesz a vadonokat utján nyert javar értéke. -

E különbség oka minden bizonnyal főleg az,

hogy Ausztria viszonylagos
népnövekedése jóval nagyobb,
et mi erdős, hegyes vidéke-
ink nincsennek tele gyói-
rokkal, amekkor elriaszta-
nók a vadot, mint Ausztri-
ában. De másképp ott
emmer az is, hogy nálunk
főleg, mint mulatwig üze-
tt a vadászot, holott Ausz-
triában a vadászot, mint
mulatwig nem oly oltá-
loinos, mint nálunk. Ott
főleg a feljebb körökben
divék, holott nálunk a kö-
zeposztályosok - vidéken -
ez kevés hirtelenséggel, e-
zer pedig a börtök, esetleg az

egér; vad értékesítése ölt-
sal a mulatványból egy ut-
tal anyagi hasznát is-
gyelkező, szerezni. -

Feladatunk, hogy az
orvadoiszat meggyünse-
seivel, a tilalmi idő"szí-
gorú ellenőrzéseivel e té-
ren sokkal nagyobb ered-
ményeket érhetünk el,
nem kellene megeléged-
nünk pusztán azval,
hogy e téren Ausztriát
megelőztük. -

3) A halváiszat.

A halváiszat, mint a nem-
zetgyógyulatról fogva, sokkal
jelentősebb a vadváiszat.

úól külföldön a műveltség
magabb fokán, amikor
már nagyobb tökével és a
mi fő nagyobb hatétele-
met üzetik.

E tekintetben külföldön
a tengeri halászat az, ami-
ből jelesen jövedelmet
lehet producálni, minél-
fogva a foglalkozás csak
nagyobb tengerparttal bi-
ró vilámonkban vilhat
a nemzetgazdaság fon-
tos forrása.

A mi viszonyaink között
a foglalkozás külföldön
folyóvizeinkhez a legjobb
időnkben történt habólyo.

zóna következtében alig
van jelentősége. Tenger-
partunk is olyan kevés,
hogy a tengeri halászat
is egészen jelentéktelen.

Az idevonathozó statis-
tikai kimutatások szerint
körülbelül 4-5 százezer
koronára tehető a hold-
sát újraindított já-
vott évi értéke.

Ausztriában pedig
4 millió 2-3 százezer koro-
nára. A különbség te-
hát jelentéktelen, mit
azonban megmagyaráz
az a körülmény, hogy
Ausztriában sokkal na-

gyobb a tengerpart, de meg
nagyobb fökével, nagyobb
munkavettségiggal iszik az
örtermelés ezen ágait s
így egyen termeléses
a hozambeli nagy különb-
ség. De meg Ausztriában
főleg kereskedelmi tárnu-
latos iszik a foglalkozást,
meg az ezáltal nyert ér-
teket pontosan kimutat-
ja, holott nálunk a sekín-
setben a statisztikai ki-
mutatás sem igen meg-
bízható, mert a sok hiva-
sítás, de még több tilosban
halmozó halmozód által
piacra vitt haltermelés

éteket megközelítőleg
is alig lehet meghatá-
rozni. - Etilunk legnagyobb
nyers hús alakjában ke-
rül a halvizot ereolmánye
piacra s ha nagy a ki-
vétel a megromlóistól
való felelősség arra kén-
yszeríti az eladót, hogy
értékén alul adjon, ho-
lott az osztrák piacon
főleg conservált alak-
ban kerül forgatás a-
lá, melyet azon veszé-
lyes nem fenyeget.
A haltermékek conser-
válciójához szükséges
főkéi hátkértelem hi-

virya is jelentékenyen a-
pasztja illyenmü bevé-
teleinket, nemkülön-
ben oly piacoz hivirya
is, hol a termelő nagy fo-
gyasztásra biztossá voi-
mithatna..

Igen sokat ért élelvi-
zihalászásunknak az,
hogy a tilalmi időt, nem-
különben a halászat
némi kéres nemre
fermülő zabóizokat
nem tartják be sován-
nak betartásával a ha-
tóság rend igen törölly.
Ily módon élelvi-
zihalászománynak nagy

megfoghatkozott annyira, hogy a kormány
kényszerű volt halál-
kötelezettséget létesíteni.

Valójában, hogy idővel
ezen foglalkozás na-
gyobb jövődelmet fog
adni, mert a mai ál-
lapot valóban csak át-
meneti. Ugyanis a
felvilágított népek között
folytató a halálhozat már
nem egészen volja
ingyen javait, az az
idő pedig, midőn tö-
kével ei vakörtelemmel
nagyobb sikereket fo-
gunk elérni, még nem

Következett be.

4. A mezőgazdasárig.

Az östermeles legfontosabb
neme, mely a legmagasabb
műveltség mellett is egyike
a nemzetgazdasárig legol-
vasabb bevételi forrásainak,
a földművelés, mely a me-
zőgazdasárig legáltaláno-
sabbon elterjedt alága..

Szoros kapcsolatban áll a
földműveléssel s mintegy
kiegészítő részét képezi az
állando helyhez kötött vil-
lattenyésztés, mely a me-
zőgazdasárignak egy mui-
ság ugyanancsak jelentősen
alága..

és földművelés és állat-
tenyésztés, noha e kettőt
mint a mezőgazdaságról
két külön nemet tekin-
tik, egymással oly nagy
viszonyban vannak, hogy
egyik a másik nélkül
megjelenésükben alig le-
nének ismeretűek.

Azokban a részben, a-
mint valaki mezőgaz-
dasági tevékenységét
inkább a magtermes-
elésre, vagy az állatte-
nyésztésre fordítja, meg-
is lehető némi megkü-
lönböztes.

A mezőgazdaság harmad-

oltk alóiga az erdőművelés,
mely sokkal függetlenebb
a mezőgazdasáig ma-
nás két ágától, mert ez önma-
gában is teljes sikerrel
üzhető; habár főleg na-
gyobb birtokokon a mező-
gazdasáig minálhárom al-
óiga üzethetik kapcsolod-
ba jutnak, ezért foglalato-
zott az erdőművelés állat-
tenyésztés és földművelés
sz. Közös név: a mezőgaz-
dasáig nevezet alói. -

5. A földművelés.

Aminet fennebb is említett-
tem a földművelés a mező-
gazdasáig váltakozó az ös-

termelés legfontosabb ne-
me. Boldog az a nép, mely
termékeny földdelel bőven
el van látva, mert igaz
ugyan, hogy szükségle-
teink nem pusztán ezen
az úton nyernek kielé-
gítést, de mégis szükség-
leteinknek szömré és
minőségére, biztonságára
nézve legjelentősebb
része érkezik ezen az ú-
ton nyert kielégíté-
seit. Legfontosabb elő-
rendű szükségletein-
ket alig volnánk képe-
sek kielégíteni a földe-
művelés által nyújtott

anyagot igénybevétele nél-
kül. - Oly nagy tehőt és ös-
sermelei ezen sígyinat nem-
zetgazdasági jelentősége,
hogy ezzel szüktiegtéppem
rejtetésebbem kell fog-
lalkozni, mint a többie-
kel..

et földművelés, noha
kértégtelenül nagyon
régi foglalkozás, mégis
jóval keiőbbi keletű, mint
akkór a vadászát, akkór
a halászat, iót állatte-
vezetés is minden bi-
zonygal fiatalabb. - et
földművelés ugyancs
villando megtelepedés

feltötelező s bármilyen kül-
terjedés üzentik is, mégis
nemhi csekély tökélet ok-
vetéslenül igényel s
mindezek csekély a mű-
velődési egy magasabb
fokán vannak meg. De
így a szűkebb tökélet hiá-
nya az oka annak, hogy a
lacinny műveltségű népnel
s foglalkozás nem viragoz-
hatik, még akkor sem, ha e-
setleg belsőjeik előnyeit,
hogy t. i. sokkal jobban
bizsonítja a megélhetést,
mint a valószínű, háló-
zat s a valódi marhato-
nyozási. Jó példát a te-

Kiutestben, amit Földes em-
lit társadalmi gazdasági-
sámban, melynek lényege
az, hogy egy vad törzsfőnö-
ke figyelmezteti törzsét, hogy
ha a fehérek fajával riko-
rocsk akkor megküzdeni
sérjen át a gazdaságat s az
villatengyeirtől a föld-
művelésre, mert egy mar-
ta egy éven csak egyszer el-
lő, s csak egyet-kettőt, de a
bevetett mag sokszorosan
kél ki s sokkal kevesebbé
érheti az elpusztulás ve-
szelése, mint az álla-
sokat.

Megyarabb műveltség

mellett, midőn nagyobb
tőke és szorítkozatlan mű-
ködés közre a földmű-
velés terméskészen ma-
gyobb hozamot ad. Azon-
ban az a körülmény, hogy
nagyban csak a tőke befek-
tetése mellett is nagyobb
jövedelmet ad, mint a
mennyei a tőke kamatoí-
nar a ráfordított munka
díjazásáért megfelel,
az a gondolatot keltette
fel a nemzetgazdasági
írókban, hogy itt a jöve-
delem egy része a ter-
mékterelő ingames köz-
reműködésének érdme.

nyelvet nevezték Ricardo
utóna földjéiről. -
Ricardo szerint a földjéi-
ről ottan keletkezik,
hogy az emberek elszapor-
odása folytán kénytelenek
a rosszabb minőségű földet
is művelés alá venni
s így azok, kik jobb minő-
ségű földet művelnek,
kevesebb termelési költsé-
ggel állítják elő a javakat.
A termelési költségekben
munkások azon külön-
ség tehát, mely a jobb és
rosszabb minőségű föld-
tulajdonosok termelési köl-
tségei között létezik, ke-

pezi a földjára adókat és az
a termésketőre ingóssá
közreműködésének eredménye.

A földjára adókat elneve-
zet leghevesebb ellenző-
ja Lorey Henrik, aki az
ember fejlődésének ter-
mésketőből vonta követke-
zetekre alapítja nézeteit.
Szerinte az ember min-
denben a legalsóbb, leg-
kezolegherebb fokot kez-
di és csak lassan-lassan
halad a tökéletesedés fo-
lé. Mivel kezoleményen
a földművelésnek ellen-
kezőleg? Hiszen az ember

eleinte nem is tudja, hogy
megitt a jobb földet, de meg
a legjobb minőségű földet.
Két ekkor meg rengeteg er-
dőigér s nagy mocsarak
borították, megkínált termő-
vé tettele felülmúlja az
ember erejét, mert nem er-
közei sem pedig belátoi-
ra nincs hozzá. Tehát az
ember nem a legolvas-
baw termő földön kezeli
meg a földművelést s a
jobbokat csak akkor kez-
eli művelni, amikor az es-
eteket is mocsarakat orvosi
munka orvosi művelhetővé
tette s így az, amit jóra ad.

most véliünk, csak a nagy
munkáinkat jól kiérel-
met díjazóina...

Cony elmélete, noha
minden ízében eredeti
és érdekes a bizonyos nem-
pontból igaz is, a föld-
járóak létezésének meg-
előzésére nézve nem fo-
gyadható el, mert maga
szé élet, a mindennemű
szaporítást mutatja a
földjáróak létét, mert
hiszen ki merne tagadni
a természet nagy jelen-
tőségű közreműködését
a földművelésnél?!

Picorolónak tehát iga-
za van, mert földjáró-

olék tingley van, de nincs
igaza abban, hogy az a cul-
tura haladással fogtorn-
saw nagyobbodik. Ugya-
nis a földjörvölék létepe-
siner s nagyrészeinek két
tengereje van u. m. a földet
termőképeségében levő kü-
lönbség, meg a földetnek
a piactól való távolsága.
Mindeket tengerő az ter-
mezeti, amelyek a mű-
velési haladással me-
rőkelhetők. A föld termő-
képeségét fokozni lehet
gondos művelés, trágyázás,
alagözvezés, csatornázás
stb. gyáral töké befektetést.

join; a piviaptól való távol-
ság hőtrőingait pedig csor-
nem teljesebb megoszmén-
tetek, mint a mai közle-
kedési eszközök is, illető-
leg ugyan rendkívüli olcsó-
sággal, pedig a feltételek-
ben nem különböztünk meg
a fejlődési végpontjaira.
Mindezt tehát arra val-
laniuk, hogy a művelő-
dei haladásával a föld-
járadék csökken, a kül-
önbréget most már nem
a távoliság, hanem az er-
dei termőképesség okoz-
za, hanem a gazdaságos-
sági módja, i. e. hogy kül-

terjesen igazít-e, vagy po-
sítig belterjesen?

Ez szempontból vizsgálva
a mi földművelésünket, azt
mondhatjuk, hogy általánosan
külterjes a földművelésünk.
De a tekintetben különbség
van az ország egyes vidékei
között, mert a Dunántúl söt.
sálsín a nyugati részeken
sokszor ottaniabb, sokszor
inkább belterjesen írják a
gazdálkodást, mint az or-
szág más részeiben. En-
nek oka minden bizonnyal
az, hogy ott nagyobb a töke-
bőség. Kisebbség a birtok-
sítók s tulajdonosok arány-

lag nagy tömeg felett ren-
delkeznek, mit zivességek-
setnek a földolgozatra.

Földművelésünk siltoloi-
ban azért külterjes, mert
a lakosság nem elég sürü
s mert a nemzetgazdaság leg-
nyilvánosabb részét a földöl-
tet képezi s ezért nagyon
kevés birtokos rendelkezés
elegendő mennyiségű föld-
ke felett.

Egyébiránt birtokviszo-
nyaink nagyon jók. - A leg-
újabb statisztikai adatok
szerint gazdaságilag im-
productiv területünk csak
5% ot tesz ki; tehát az ög-

szes földeknek 95% a gazdala-
sigilag művelhető. Ebből
a mezőgazdasághoz föld-
művelési alapsíra pedig
körülbelül 67-68% erdő,
ezek közül 40% körül van
a pónóföld, 14-15% a legze-
lő, 11% a rét, két-három %
pedig kert föld stb.

Erdővelés, hogy Ausztriai-
ban, mely pedig rendkívül
hegyes síkvidéken a föld-
művelésre nézve sokkal
munkásabb helyzetben van,
alig 3-4% kevesebb a póni-
föld. Ennek különben
az oka, hogy ott nagy
fokúval munkával a ked.

vezőtlenebb felfűvű hegyes
pl. hegyoldalak is sziklás-
földalati fejtettség és moirész-
ről pedig ott sokkal ko-
verebb a lefűlő:-

Mindezen adatok ar-
ra vallanak, hogy ott
okozerűbb és belterjesebb
a földművelés, mint
máshol.

Terményeinket felki-
ve legtöbbet produc-
lunk burgiból, melyből
széles termelési 40-50 mi-
lio hektoliterre tehető.
És felkiutetben melege
elmoracat mögöttünk
Ausztria, melynek évi ter-

meléire 14-15 milio hektoliterre rúg. E nagy különbség természetesen a földrajzi helyzetben s az éghajlati viszonyokból származó különbségben keresendő. Ausztria déli részei hegyesek, ott tehát búzát termelni nem lehet, az északi sík vidékeken pedig már nem sikerül a búzatermelés a hideg időjárás miatt. Ellentétben nálunk az országunk épen a déli, melegest részén van a síkság, mely kedvező időjárás mellett nagyon sokat

terem. Már az igazán hi-
vőbb részeken működ-
nem termelnek birtok-
szere megye nagyrészen,
itt már inkább rozsa ter-
melnek.

Rozstermelés tekintet-
ében viszont Ausztria
előz meg bennünket,
mivel ott a többi, van
hogy Ausztria igazán
hívőbb rikkigain
még azokat termel-
nek, nálunk ellenben
még a földmű-
velésigletté termel ro-
zsa minden földmű-
velő.

et Klimaticus vizonyos-
ban rejlik a kukorica ter-
meleiben mutatkozó
nagy különbség oka is.
Magyar kukoricaiból
mi körülbelül 10 szer anny-
nyit termelünk, mint
Ausztria..

Árpatermelésünk csak-
nem egyforma.. Ott rő-
gőrtőis gyeljóra, nálunk
ellenben főleg villattengy-
tes gyeljőiből termelik..

Dohánytermelésben azon-
ban szintén felülmúljuk
Ausztriát, mert ott a falaj
dohánytermelésre nem
alkalmas..

Burgonya, de különösen komló termelésiünk azonban még sem közeli Ausztria igényei termelésiét minolket terményt osztván péld. azóin indúlva bizonyítottuk meg.

Szőlő, illetőleg bortermelési termelésében is megelőz Ausztriát, mely 3 millió hektolitert, mi pedig csak 1½ millió termelünk. Ennek a ki-mutatásának azonban nem igen lehet hitelt adni; valószínűleg a nagy phylloxera puszt.

titais utóini időből ered
a kimutatás, mely azon-
ban a mai napig se-
kintve rohamosan terje-
dő ugratelepténiinket-
bizonyára 5-6 portá fölb.

A földművelés utján
elővillított jóval minő-
ségét a hová fordítottu-
kat tekintve az látszik,
hogy Ausztria inkább
ipari célra termel, az
u. n. kereskedelmi nö-
vények termelésére na-
gyobb gondot fordít, mint
mi, ez pedig minden-
estre elmaradottá-
gunkra mutat. - Ju-

men von, hogy Ausz-
ria Kevésbé termékeny
gyónsó fölért és ezért
is csaknem oly nagy
hárommal művelés
fölelet, mint mi. Eu-
ropában az ott az ország
a belterjesebb földmű-
velés.

Általában azt mond-
hatjuk a két állam föld-
művelési viszonyaira,
hogy Ausztriában na-
gyobb tökével, okosab-
ban iszik, mint nálunk.
De a tökéböröz papov-
olón, kibirakozóing
intelligentiájának e

melkedésével járulni fog-
nak viszonyaink s így uton
nemcsak Ausztriát, de
sokkal előhaladottabb
államokat is megelőz-
hetünk. -

6. Állattenyésztés.

Állattenyésztésben csak az
állanodó helyhez kötött áll-
lattenyésztési képzelhető
el - legalább is a művelt
állományban. Ez azon-
ban kapcsolatban a
földműveléssel jelen-
tevény bevételi forrás
képvisele.

Telesítékny jövedel -
met ad a foglalkoztatott,

hol a talaj s az igaz
keelvező" voltainál fog-
va durván termő" re-
tel; sily művelés olcsó
takarmány elegendő"
mennyiségben van.
Ellenben ott, ahol a ta-
laj szőrsz, a nyár for-
ró, mely kiegészít a legs-
lőt, rétet egyaránt sily
mesterréges takarmá-
nyon kell sily állatot
tartani, ilyen helyeken
csak a földművelési öl-
tal szükkegelt mérték-
ben kell és lehet állat-
tenyésztéssel foglalkoz-
ni.

ez villattenyésztes névelő díj-
ban megelőző bennünket Ausz-
tria elorozva annál, hogy mint
különösen földművelő vil-
lannak, nekünk fejlett vil-
lattenyésztesimnek kell-
ne lenni. Ennek oko-
részt az, hogy nálunk a
földművelő főszélgőmnek
a magtermelését tekintve
az villatokat csak ezek-
nek tekintve arra nézve,
hogy földjét képes legyen
megművelni, részt po-
sleg az, hogy Ausztriában
valóan több s jobb minő-
ségű rétek vannak, ami
pedig az olcsó villattenyész-

sejmes elvirendü termé-
szetes tényezője.

És földműveléssel Kapen-
lantouw villó villottanyeg-
séssel legnagyobb mérték-
ben a lo's szarvasmarha
tenyésztésre foglalkoztatva.

Erovalatos, hogy lotenyeg-
sei tekintetében is alig
múlja felül Ausztriát.
Mólandi nyzomni körül
belül 2 millió 600 ezer lo-
voss, Ausztriában pe-
dig 2 millió körül.

Ausztriában a szarvas-
marhatenyésztés fejlettebb,
mint mólandi, körülbe-
lül 2 millióval nagyobb

a szavasmorcha villamosí-
nyus. Ennek oka a fe-
nebb villalásosvölgyszor-
előadóttakhoz kívül az,
hogy ott, mintvén nagy és
villandozó fogantyó közön-
ség van, rendkívül sok
u. n. völgymorcha-t tenye-
szenek, míg nálunk, kü-
lönösen a Kirgizoknál csak
annyit tenyész, amennyi
folyóvize megmunkálói-
valhoz és csak a raját hű-
vőre szűkítőleteire meg-
kiváncsoltó tejtermékek e-
lővillatásával multhatat-
tannal szűkítője.

Tuh ei vertésterenyésztésünk
azonban sokkal kevese-
zőbb, mint Ausztriáé. -
Ezzel együtt oka az is, hogy
ezek beszerzéséhez mik-
séges töké nem mogy-
igz a csekély tökével ren-
delkező kigazdálk is
szerezhetnek. - De meg
tartóink is sokkal keve-
sebb gondot és költiséget
igényel. -

Az állattenyésztés te-
rén igen lényeges az áll-
attartó gazdák igazsága, mely
tekintetben Ausztria
megelőz bennünket s
az is egyik oka annak,

hogy ott az villatengyzet
viszonylag, a sparva mar-
ta tenyészeti pedig abolu-
te is jobb.

7. Erdőművelés.

Erdőművelésről, vagyis az
erdőtudós rendszeres ije-
terv alapján való oktatás
s gondoskodásról kezdve
a legújabb időkben s csak
culturollamokban lehet
beszélni.

Az erdők ugyanis csak ok-
kor nyernék gondoskodási je-
lentőséget, amikdön más
nem villanag mindeleki-
nek korlátlau mennyiség-
ben rendelkezésre s ok-

szerűen kezelni csak akkor
kezelhetik, amikor az elő-
ző nagy gazdasági élet-
kel bírva a mielőtt előző
az előző kiállításának ve-
szelése. Ez pedig csak a
nép nagyművi rokaso-
lása után következik
be, amikor is az előző a
nemzetgazdaságban te-
kinthető tökélettel-
nek, mert a népi vidéke-
ken levő erőket a nép
már igények kiállítására.

Itzen mielőtt az elő-
művelési terén az az ál-
lam vezet, amely nagy-
rendben legyen villákok.

Kel bír.

E tekintetben Ausztria földrajzi okokból fogva némileg kedvezőbb helyzetben van, mert hegyes vidéke nagyobb, mint a miénk. Nagyobb léven azonban népességének növekedése, csak alig 4-5%-al van több előreje, mint nekünk.

És illyen nagy az erőművelés csak a legújabb időkből vett némileg a dilettet-részből ismét törvényhozói intézkedések következtében. Azonban már most is tekint.

Sélyes jövedelmét pro-
ducóinak e téren, így,
hogy amennyire a sto-
kistika adataitól biz-
ni lehet. azt monel-
hatjuk, hogy e tekin-
tetben nem sokkal
maradunk Austria
mögött.

Férmezetes azonban,
hogy eper mivel mi e
térre még - így valóán-
a közlet közletén va-
gyunk, az östermelet e-
zen víza csak a jövő-
ben lesz jelentős. Be-
 kell vírmünk azon időt,
amikor a léteített

intézkedéseiről hivatásukat
kifejezék, s ezen időben
azt híveim nem lesz e-
lőttiink Ausztriá.-

8. Börmyszept.

A börmyszeptet úgy szok-
ták tekinteni, mint ötmu-
naset az östermeles és az
igazsághoz, mely nézet
egészem indokolt ugyan
a két foglalkozás termu-
sát tekintve, de mi-
vel a börmyszept utjain
nyert javak is csak u. n.
nyersanyagok: a foglal-
kozásnak az östermeles
foglalkozások közé való
felvétele ellen nem le-

ket alapos kifogástétel
ni: -

Hogy valamely nép bói-
nyviszogat, egyáltalán, vagy
amint, egyit, vagy minit
vígóit üzhessre, az rend-
szerint bizonyos termé-
zeti előfeltételoktól nem
független. - Előszörban
szükséges megvizni, hogy
legyen-e bizonyos geogra-
fiaiilag hasznosítható já-
ratok tartalmazó terü-
letei. Ez a leglényego-
sebb, de nem egyetlen
feltétel, mert számos
bóinyviszogatit is csak így
folytatható, ha az or-

valk megfelelő iparág a-
zok népműl már kíván
fejleszve, stb.

A bányászati legfontosabb
s legáltalánosabb el-
szerelt ágai ma a sz,
kőzet és vasbányászat.

Ugy hazánk, mint Auszt-
ria a termézetből bőven
el van látva ezen áru-
nyakkal. Mindeket öl-
lő hegyei nagy mennyi-
ségű sz, kőzetet és vas-
ércet tartalmaznak. A
természeti előfeltételek-
ről e tekintetben körít-
belől egyformán megvan
az itt is, ott is.

Eznek alapvörs azorban
minelhaíromból jóval töb-
bet termel Austria, mint
mi; minek magyaráza-
tát a következőkben a-
dóm.

Többet azért termel többet
Austria, mert a sekintet-
ben a termelést a fogga-
sós magyvága yabvón
meg, minvón ott na-
gyobb a népesség yóma
a fejlettebbes az ipar a-
zon vóga; mehekhez ró-
ginkieges, a doloz termé-
yetéből folyik a nagyobb
termelés.

Minvón így a közén,

mint a vasleányországott
ott "izhető" sikereseen, ahol az
ipar, különösen pedig a
gyárilipar már kellőleg ki-
van fejlődve, nem csodál-
kozhatunk azon, hogy Ausz-
ria e téren megelőzőtt. Kö-
szén és vasércben gazdag
területeink hegyein a szik-
ságes tölke és szaktáratott
munkások hiánya sem
akadályozhatók ki. Ausztria
pedig e tekintetben is spe-
reciensebb helyzetben van.

Általában azt mondhat-
juk, hogy bányászataink ke-
vesebbé fejlődött voltainak oka
az, hogy iparunk sem oly
fejlett, mint Ausztria ipara.

II. Az ipar némely ágaiiban
mutatható különbségek ná-
lunk s Ausztriában sorokokai.

1. Az iparról általában.

Minden nemzet akkor tér
át a műipar nagyobb mér-
vű üzésére, amikor a népes-
ség elszaporodván az öster-
melesi foglalkozások nem
adnak mindenkinek ele-
genelő" jövedelket a megél-
hetéshez. Hozzájárul ehhez
az emberben fokanként
fejlődő" kegyelemzőre-
set s a fényüzésre való
hajlam..

Igy az igaz, hogy az öster-
melesi foglalkozások sikke-
res üzése is ipart kíván s

ipar van akkor is, mikor a nép foglalkozása az ésszerűség, de ekkor az ipar még oly kezdetleges, vizzal a népennéget oly csekély része foglalkozik, hogy az ezen időben nem képezi a nemzetgazdaság jelen-tősebb bevételi forrásait.

Hogy az ipari foglalkozások a nemzetgazdaság bevételi forrásainak jelen-tősebb részeit képezhessék, ahhoz szükséges, hogy némi tökével részesen a népnek már elegendő nyári legyen. Mindezen tényezőkhöz pedig csak a

műveltség magasabbfo-
kú és élő népének talál-
ható fel.

Minél sürűbb tehát vala-
mely ország népessége, an-
nyál több a foglalkoz-
ások műiparral, viszont
azonban a műipar fej-
lettebb volta teszi lehe-
tővé az östermelesi fog-
lalkozásoknak nagyobb
haszonnal való üzését
is, a műipar fejlődése
tehát az östermelés, ki-
lönösen a mezőgazda-
ság és bányászat fejlő-
dése van nagy befo-
lyással. Tizen találós

e tetkinsetben Larey Hen-
rik szavai: „A munkás ö-
rül, ha valamely gyár fel-
villatozik, vagy új készítő-
se következtében ajtója
elője a munkája iránti
kereslet. A mező gazda
örül, ha a közelben piac
nyílik termései számára.
Földjének is jól érték a ho-
mifogyasztás, mert ez-
által gazdái képesek
tróigra olcsóbban iró-
adni neki termései kul-
lódékeit. stb. Minden-
ki örül a homi piac emel-
kedésének, mert ekkor a
forgalom nagy gyorralig-

gal emelkedik. ellinden-
 ki rajnailja a honi piacra
 megörültet, mert ha ez
 beáll, a forgalom poringós-
 nak indul, a föld és mun-
 ka értéke hanyatlis, a fo-
 gasztóis és a termelés fog-
 s mind a munkás, mind
 a földbirtokos elszegénye-
 dik." (Garey: Társ. tud. 104 lap.)

Fontos, nagyon fontos te-
 hőt minden nemzeti-
 hoz, miépára lehető-
 leg fejlettségű, mert
 nagyobb színnel illető-
 leg sürüregű nép csak
 is így mádon élhet meg
 valamely országban. -

Isatt az ipar teszi lehetővé,
hogy a nép a szaporodásnak
ne legyen kénytelen mes-
seréses gyitott életmü-
et földművelő népeknek
sok helyen feltaláljuk az
u. n. egy gyermek rendszert,
mert a kisbirtok szétadara-
bolása által nem látja
biztosítva a kisbirtokos
gyermekének jövőit, ha
vokan vanna. Fejlett
iparral bíró népeknek ellen-
ben e veszély nem fenye-
get, mert itt a szűk ipari
szellemben nevelvén gyer-
mekeiket, ha az általuk
üzött ipari foglalkozás el-

szójaitására utóin szabod-
lókra keresztis gyermek-
ket: mind kiadották örök-
ségüket szívtosították meg-
illetésüket.

És ipar kifejlődésére
nézve bizonyos természeti
otlok is befolyással bí-
rnak. - Amely nép ugruin
cials kevés jönni-vőre
földdel rendelkezik, az
mind nagyon korán kény-
telen áttérni az iparra
s ha az ehhez szükséges
nyers anyagokat ön-
maga olcsón is bőven
előállíthatja, vagy be-
peresheti: virágzó ipart

létesíthet.

Vannak az ipar kifejlő-
seinek oly okai is, amelyek
az emberek gonoszokodá-
sában, világnézetében
találják magzaroikat.
Ettől az ipari foglalkozá-
sok megbecsülésétől az az-
tal foglalkozók nem né-
ztek le, ott az ipar, ha
fejlesztésének egyéb fel-
telessé nem hiányozna,
szívesen virágozna in-
dul.

Műiparunknak Ausztria
műiparaival való összeha-
sonlításából arra a szemre-
nyes találatra kell jutnunk,

hogy Ausztria e tekintet-
ben nagyon felelősséggel.

Amatja est az a körü-
lmeny is, hogy ott a lakos-
ságnak sokkal nagyobb
reize foglalkozik ipar-
ral, mint nálunk. U-
gyan nálunk minősége
csak körülbelöl 18%, ott
ellenben körülbelöl 30%
foglalkozik iparral.

Ugy nagyobb s elpomo-
ritóbb volna a különbö-
zet, ha pontosan ismer-
nők a két állam által
ipari tevékenység úján
előállított észer javak
értékét.

Viznori következménye
e jelenség egyrészt annak,
hogy elegendő töke lida-
nyokban nem vagyunk
képesek gyárilag létesí-
teni; másrészt adómentes-
ség és más kedvezmények
árán meglevőkét is fenn-
tartani Ausztria igényei
villalatásának nagy ver-
senye miatt alig lehető-
ges, másrészt annak, hogy
hiszparunk a közepesítő-
nak ezen foglalkozás iránti
érhetetlen ellenzékére
következtelen nagyobbára
csak felművelt, jól falán-
-mondható. Hogy alig

egy kéreim: művelt egye-
mekkel kénytelen beér-
ni; műveltségnek csak
keveret s sokkal tökélet-
lenebb és drágább já-
rattat képeket produkál-
ni; mint Ausztria kis-
iparosa.

Éppen a nagy hátrányon,
mely iparosaink művel-
ettségén ronthatna sokat
foghat segíteni, illetőleg
regiszterez napjainkban
is a különféle ipar-
iskolák, melyek hivatva
vannak arra, hogy a szű-
regei hatáskörrel mellet
iparosainkhoz az álta-

leírva műveltségét is meg-
adja, hogy ilyen módon tár-
valatunk tekintélyét is
emelje.

Nagyon kíváncsiak volnánk
a tekintetben, ha több mű-
egyesünk volna s szívesen
esti tanfolyamok leterítésé-
vel is módot adnánk a
tanulni vágyó iparosnak
arra, hogy szakismerete-
vel nagyobb elméleti al-
apot találjon. - Elővetendő
példa a tekintetben Anglia
s az észak-amerikai Egyesült
Államok, hol az egyszerű gyá-
ri munkás is esetben a
mérnöki oklevelet is így

szerzi meg.

Flozz Ausztria ipara el-
tekintve kevés kivételtől-
váltólain fejlődtebb, mint
a miénk, annál két főte-
nyezője van. Az egyik a
sűrűbb népesség és a mi-
velhető föld kevesebb vol-
ta, mely következtében
Ausztria népét a minipar-
ta, mert megélhetését más-
ként biztosítani nem képes,
a miénk pedig az olcsóbb
fölkével való termelés leho-
sávége, ami az ipari ter-
meleire csóbitja a né-
pet a szorgalmát anyagi-
lag meg is jutalmazza.

Hátro, van még, hogy az
ipar nemely vigairól szól-
junkt összehasonlításra az e te-
kinsetben Magyarország és
Ausztriában levő villapóto-
kót, & kútata vizok okaitis.

2. A fémipar.

A fémipar a különösen
annak legfontosabb viga, a
vasipar volna a legujabb
időkben nálunk is erős
fejődésnek inoult Auszt-
ria e nemű ipara mellett
hátra van maradva. E
nemű hiányaitunket csak
nagy mérvű behozatalik
jón vagyunk képesek fedez-
ni. Legnagyobb a behozato-

lunk termézetesen Ausz-
riából, azonban más
helyről is hozunk be ne-
mely e nemű szikkeit.

Hogy Austria fennipa-
ra fejlettebb, mint a
mienk, az a fennabb ál-
található és igaz fej-
lettebb voltaira vonatko-
zólag felhozottakon ki-
vül annak tulajdonít-
ható, hogy különféle
fémveinzei mellett a-
zoknál közvetlen köze-
lőbb vannak közén-
vényei s így olcsóbb fű-
tőanyaggal dolgozik,
mert nálunk a legtöbb

fémbányá, illetőleg kőhő-
mert ehhez szükséges a kőpen-
meglehetős tömör vau a kő-
penbányavíktól szig a szállí-
tási költség poltörv drágább
a kőzenitk.

Fémiparunk ezen fejlet-
lenrege hitványos rönk
népe, mivel a tökéletesebb
gazdasági eszközöket is
módon csak külföldről
szerezhetjük be. Fémipa-
runk nemcsak vigáiban te-
hőt nagy lenne a foggyon-
tóközönység szig a serme-
lei hasznal járhatna
itt hon is.

Nemcsak e nemű ipar-
szikkeinkből azonban ki-

vitelünk is van, de egy-
ben vére s. behozatal jó-
val felülmúlja a kivitelt.

Mint fontos körülményt
még kell e helyen említe-
ni; hogy nálunk a fém-
ipari termelési terén az
villam vezet. Kislönö-
ren nagyobb vasbányo-
runk is építésre na-
gyobbora az villam tulaj-
donai. Ennek oka való-
színűleg az, hogy még
kisméltó utján sem le-
hetéges az ily vállalat-
hoz szükséges nagy tőkét
előteremtetni; ami min-
denestre honvéri gazda-

vögyi helyzetünkről tanusko-
dik. -

3. Aszörvő- forró ipar.

Aszörvő- forró ipar terén
is mögötte maradtunk
Ausztriának. - E nemű győ-
ri vállalataink a biztosi-
sott addigmentenig kedvez-
ménye alapára sem képe-
rel. Ausztria iparáinak
e nemű termékeivel sem
mivőre, sem olcsóság
tekintetében versenyez-
ni. - Pedig e tekintetben a
termékeink adta feltételek nő-
lunk s Ausztriában egyen-
lők. - Ezen iparág anyaga
nagyra a grappin, grappet,

len ei s. kenuder, illesö-
leg at egeuööl keizuet fo-
noil..

et gypotot Austräba is
importoiljär s mihozzöim
is, lening s kenuderim
nettiim is vau elegendö
menmyiegbes s jo mi-
nöiegbes.. Gyppjüt pedig,
bär többet sermet Austr-
ria, de nem oghau jo mi-
nöieqjüt, mint mi.. Göt
umint a gallemberes öl-
litjög a magyarostögi
gyppji a legelö minöre-
gi a vilöigpiocpon..

Mindezes dacöira at
sapaszsalfus, hog nö-

vö-fono győztesparunk master-
rises főmogatás mellett
is egyre sorsuk alig tenge-
dik. Kisiparunk e nem-
ben pedig nemcsak, hogy
nem fejlődik, de 1840-től
kezdődőleg, amikor mint
házipar általános volt-ha-
tározottan hanyatlásnak
indult. Az ország nemcsak
vidékein írtak ugyan még
az e nemű házipart, de
e kezitmények rengetegint
nem jutnak közforgalom-
ba, mert csak a házipark-
részlet fedeleseire szükse-
ges mértékben folyik a ter-
melés.

Érvö: fonó háziipari ké-
szmunkájuk, habár nem
is oly tetszőre, habár kis-
röleg sokot nem mutat-
nak, tartóvígga néze
felülmúlójuk az osztrák
gyárak ennél termé-
keit, de nem verseny-
hetnek azokkal olcsói-
gukra néze s így kizor-
talt a piacról.

Általában véve érvö-
fonóiparunk pangását
az osztrák gyárak ori-
vái versenye okozza. Ott
olcsóbb főkével olcsóbban
kejsere, termelni s így
csikkünk minél inkább

lesztorulnak a piacokról. -

Ész a körülmény, hogy nő-
mely iparunk, a kivitelre
is dolgozik nem mutat
fejlett iparunkra, mert
vizont hiányoznak a
már legnagyobb részét
csak belvázatal utján tud-
juk kielégíteni. -

4. A malomipar.

A malomipar terén meg-
előzött Ausztriát. Ez az
egyetlen iparág, mely nő-
lunk még ma is jóval fej-
lettebb, mint részben Széc-
szi. Itvóimnak közönlö-
sének, ki 1839-ben megho-
morította nálunk az. u. u.

hengermechanikát, melyet
nek, szabályával sokkal
finomabb liget vagyunk
képesek előállítani. A
mivel a dicőrege a ter-
kezet tökéletesítése terén
is.

De természetesen ott is
közreműködnek arra
nézve, hogy a téren meg-
előzzük Ausztriát. Aki
ugyanis nagy mennyi-
ségű gabonafélet ter-
melünk, s így ezen ipar-
sághoz különleges nyers
anyagok beszerzése nem
okozott a nem ott nem
rég, de ismét bővebb

menyiségben állott és
vél ma is rendelkezési int-
re.

Egy másik fontos ténye-
ző az iparági kifejlődése-
mél az volt, hogy a mal-
mok létezésével nem
volt hiány az ország meny-
ségű tőkére, mint más
gyáraknál s így a dol-
gok a pénzügyi kérdés
nem volt oly fontos. A
nagyobb gyármalmok be-
rendezése ugyan nagy
tőkét igényel, de az er-
re hiányos tőkét előál-
listották tőkebevitel útján,
mely célra inkább val-

székfőkéjüket a főkével
bírók, mint más ipari
célra...

És újabb időben nagyon
Ausztria malomipara is
sokat fejlődött, de még
nincs igaz kifejlődve,
mint a miénk s való-
színű, hogy természet-
fogva előnyösebb helyzet-
ben lévén, nem is fog meg-
előzni bennünket.

Amint a felsoroltakból
is kivülvülly az österma-
los nemcsak nemzeti,
de különösen az ipar

során Ausztria viltsalóiból
 fejlődésüket tekintve.
 Mindenek megbiróidainál a
 különösen a jövőre nézve le-
 vonandó következtetéseink.
 nel azonban figyelembe
 kell vennünk azt a körü-
 ményt, hogy nekünk a mult-
 ban nagyon soklatott éle-
 tiünk volt. A törökkel folya-
 tott hosszú küzdelem a nem-
 zet nagyon ob nagy rejtet
 emeiztette fel, hogy azt már
 hosszú idő múlva lehetett
 nagy küzdelem, rengeteg
 munka során viszonylagos-
 ságig más nemzetek gazdagsá-
 gi során haladhattak, le-

rokkantok anyagi fejlődés-
ninknek alapjait, nekünk a
mult idők mulasztóit
kellett pótolgatnunk.

A jövő azonban előttem
áll, népünk művelése s
a nagy nemzetek példái-
nak követése által mi is
minden bizonytalanság utól
fogjuk érni Ausztriát
gazdasági téren is.
